

Posteftirlitið

Ársfrágreiðing 2009-2010

**Frágreiðing um virksemi stovnsins
og gongdina á postmarknaðinum**

Desember 2010

Innihaldsvirlit

1. Fororð.....	3
2. Lógargrundarlag.....	4
3. Posteftirlitið.....	4
3.1. Stovnurin.....	4
3.2. Fíggjarviðurskipti.....	4
4. Einkarrættur og skyldur til postflutning.....	5
4.1. Konsessión.....	5
4.2. Skráseting av postvinnurekandi.....	6
5. Virkseimið hjá Posteftirlitinum í 2009-2010.....	6
6. Altjóða samstarv.....	7

1. Fororð

Vanliga postvirksemið, sum vit kenna tað, hevur í fleiri ár verið í støðugari afturgongd. Postvirksemið hevur verið við undirlutan í mun til stóru menningina, ið er og hevur verið innan tele- og KT økið. Føroyski postvirksemismarknaðurin er lutfalsliga lítið og tískil er afturgongdin í vanliga postvirkseminum enn týðuligari í enn í grannalondunum. Posttænasturnar eru ikki longur ein týðandi samskiftisháttur ella sambinding millum oyggjarnar innanlands ella millum umheimin og Føroyar.

Hesar broytingar í postvirkseminum síggjast eisini aftur hjá einastu føroysku postflutingins fyrirkuni, Posta. Inntøkurnar innan vanliga postvirksemið eru falnar nógv síðstu árin og Posta hevur framt stórar broytingar í fyrirkuni. Posta skal rekast á handilsligum lønandi grundarlagi, og neyðugt er at tillaga raksturin til nútíðar samfelagið. Posta hevur framt stórar broytingar í innanhýsis rakstrinum, t.d. minka nógv um starvsfólkahópin, umframt at stórar broytingar eru gjørdar tænnastu virkseminum, m.a. er útbering av vanligum posti flutt til seinnapart ella kvøld, og útberingartítleikin er settur niður til 3 dagar um vikuna; eisini eru settar á stovn fleiri nýggjar tænnastur, t.d. kurerskipan. Harumframt hevur Posta sett á stovn eina postadressuskrá, ið væntandi fer at effektivisera raksturin munandi, tá skráin verður liðug.

Í politisku skipanini hevur síðstu árin ikki verið stórvegis fokus á postvirksemi og ongin umrøða hevur verið av móguligari frælsgering av postøkinum í núverandi samgongu.

2. Lógargrundarlag

Postvirksemið í Føroyum er skipað í LI. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemið (*postvirksemislógini*), og við kunngerðum gjørdar við heimild í lógini.

Posteftirlitið virkar sbt. reglugerð frá 24. apríl 2002.

Í mai 2010 varð gjørd ein broyting í postvirksemislógini. Sett var inn nýggj § 8a, ið er heimild hjá landsstýrismanninum at loyva einum postvinnurekandi at seta á stovn og nýta eina dátuskrá. Endamálið við hesi lógarbroyting er at geva teimum, ið hava loyvi (konsessión) til postflutning eftir løgtingslóg um postvirksemi loyvi til at seta á stovn og nýta eina dátuskrá - eina sonevnda adressuskrá - at nýta í sambandi við flutning av postsendingum. Í løtuni er tað bert Posta, ið hevur konsessión.

3. Posteftirlitið

3.1. Stovnurin

Posteftirlitið er skipað sum stovnur saman við:

1. Kappingareftirlitinum	www.kapping.fo
2. Posteftirlitinum	www.posteftirlitid.fo
3. Tryggingareftirlitinum,	www.tryggingareftirlitid.fo
4. Elveitingareftirlitinum	www.elveitingareftirlitid.fo
5. Skráseting Føroya	www.skraseting.fo

Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, ið burturav arbeiða við posteftirlitsvirksemi. Uppgávnar hjá Posteftirlitinum verða eftir raðfesting og tørvi røktar av starvsfólki hjá Fjarskiftiseftirlitinum og í minni mun av starvsfólki hjá hinum stovnunum, og verður hetta millumroknað sbt. uppgerð.

Posteftirlitið, Fjarskiftiseftirlitið, Tryggingareftirlitið, Elveitingareftirlitið og Kappingareftirlitið og Skráseting Føroya hava felags stjóra.

3.2. Fíggarviðurskipti

Posteftirlitið er á fíggarlógini undir grein 6.38.3.15. Posteftirlit (Rakstrarjáttan). Virksemið hjá Posteftirlitinum verður fíggað við rakstrargjaldi.

Tey, ið hava fingið loyvi til postflutning rinda rakstrargjald (konsessióngjald) í mun til teirra marknaðarpart av føroyska postvirksemismarknaðinum,.

Í løtuni er tað einans Posta (P/F Postverk Føroya), ið hevur tílika konsessión, og ber Posta sostatt kostnaðin av Posteftirlitinum sbt. § 19 í konsessiónum. Um so er, at konsessiónum verða givnar til onnur enn Posta, ella um so er, at øki verða frælsgjørd, fara onnur postvinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av rakstrarkostnaðinum hjá Posteftirlitinum.

4. Einkarrættur og skyldur til postflutning

Postvirksemislógin er skipað á tann hátt, at landið sbt. § 3 í lógini hevur einkarrætt til postflutning av innlendis adresseraðum brøvum umframt adresseraðum brøvum, send úr Føroyum og til Føroya. Í kunngerð hevur landsstýrismaðurin allýst einkarrættarmarkið til brøv, ið viga upp til 100 g.

Landið hevur sbt. § 4 í lógini skyldu at tryggja neyvari allýstan postflutning kring alt landið, og í kunngerð eru nágreinað stødd og vektarmørk fyri postflutningsskylduni.

Sbt. postvirksemislógini §§ 7 og 8 eru tveir hættir at veita atgongd til at veita postflutningstænastur í Føroyum.

1. Tann eini er at veita konsessión til postvirksemi (postvirksemisloyvi) sbt. § 8 í postvirksemislógini.
2. Hin er at frælsgera ávís øki sbt. § 7 í postvirksemislógini, t.e., at landsstýrismaðurin kann taka avgerð um, at ávísir partar av postvirkseminum verða undantiknir einkarrættinum.

4.1. Konsessión

Posta hevði inntil 1. januar 2004 lógartryggjaðan einkarrætt til brævaflutning. Eftir hetta hevur Posta havt konsessión sbt. postvirksemislógini § 8, stk. 3.

Enn er tað einans Posta, ið sbt. § 8, stk. 3 hevur fingið konsessión til vinnuligan postflutning. Frámerkt er í § 1 í konsessiónini, at konsessiónin er at skilja sum eitt loyvi og ikki sum ein einkarrættur.

Umframt loyvi til postflutning innan fyri einkarrættarmarkið hevur Posta í konsessiónini eisini fingið álagt ymiskar treytir og skyldur, m.a. at tryggja tær flutningsskyldur, ið landið sbt. § 4 í lógini hevur.

Í konsessiónini § 6 eru ásett góðskumið fyri flutningstíð og útflyggjan av innlendis adresseraðum brøvum og dagbløðum, adresseraðum pakkum, viku- og mánaðarbløðum og tíðarritum. § 6 var munandi broytt við ársskiftið 2008-2009. Posta hevur fingið álagt at bera út í minsta lagi 3 ferðir um vikuna, ístaðin fyri 5 dagar, sum tað var áðrenn. Í fall ein kundi hevur postboks, er Posta tó álagt at bera brøv í boksina 5 dagar um vikuna. Í samband við at útberingartýtleikin er broyttur, verður góðskumiðið eisini gjørt upp annaðleiðis; í stk. 4 ásett at, *“Tann í stk. 1 og 2 nevndi postflutningur, sum er latin Posta í seinasta lagi kl. 12:00 mánadag til sunnudag, verður borin út komandi útberingardag.”* Og í stk. 5 er ásett at *“Góðskumiðið, fyri tann í stk. 1 og 2 nevnda postflutning, er, at 95% skal verða útflyggjað eftir settu miðunum í stk. 4, gjørt upp árliga.”*

Postverk Føroya hevur harumframt einkarloyni til útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum støðum.

Á várið 2010 var sett inn nýggj grein í § 11a í konsessiúnina, har Posta varð heimilað at seta a stovn og nýta eina dátuskrá. Dátuskráin fevnir um upplýsingar um postmóttakarar, sum Posta hevur skyldu at tryggja postflutning. Endamálið við tílíkari adressuskrá er serliga at tryggja, at sendingar altíð koma til rætta móttakaran – eisini tá leveringsstaðurin á sendingum er ófullfíggaður ella skeivur. Ein tílík adressuskrá hevur eisini við sær betri móguleikar fyri at dagføra postadressur og harvið betrast móguleikarnir fyri rationaliseringum í sambandi við postflutning Posta hevur upplýst, at higartil hava upp til 20 prosent av postsendingunum verið skeivt adresseraðar, og ein partur av hesum má so sendast aftur til móttakaran við upplýsing um, at adressan er skeiv.

4.2. Skráseting av postvinnurekandi

Hóast tað bert er Postverk Føroya, ið hevur fingið konsessiún til vinnuligan postflutning, eru fleiri kappingarneytar í Føroyum, ið reka virksema fevnt av postvirksemislógini. Talan er tó ikki um postvirksema, ið er fevnt av einkarrætti landsins.

Sbrt. § 20, stk. 1 í postvirksemislógini hava postvinnurekandi skyldu at skráseta seg sum postvinnurekandi hjá landsstýrismanninum. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til postvinnurekandi. Enn hevur tó ongin skrásett seg. Posteftirlitið hevur í hyggju at arbeiða meira miðvíst við hesum evni í innverandi ári. Mett verður, at talan er um eina skyldu at lata seg skráseta og ikki nakað, sum postvinnurekandi velja at gera sjálvboðið.

6

5. Virksema hjá Posteftirlitinum í 2009-2010

Konsessiúnir

Verandi konsessiún hjá Posta er galdandi til 31. desember 2010. Vísandi til broyting í postvirksemislógini um heimild at seta á stovn postadressuskrá, fekk Posteftirlitið í juni 2010 umsókn frá Posta um loyni at fáa hesa heimild í konsessiúnina. Sum víst á omanfyri fekk Posta hesa heimild í juli 2010. Posta hevur upplýst, at arbeiðið við stovnsetingini av postadressuskránni er komið væl áleiðis. Higartil eru uml. 11.000 av 17.000 adressum skrásettar. Hetta lættir munandi um mannagongdirnar í samband við arbeiðið at bera postin út.

Posteftirlitið hevur í samstarvi við Posta viðgjørt galdandi konsessiún hjá Posta. Vanliga postvirksema er í minking, í Føroyum eins og í londunum rundan um okkum, samfelagið broytist alla tíðina, og fyri eitt nútímans samfelag er neyðugt við tíðarhóskandi posttænastum. Posta hevur undanfarin ár umskipa virksema á fleiri økjum, t.d. seinnapartsútbering av vanliga postinum, kurerskipan sett i verk, útbering 3 dagar um vikuna, stovnseting av postadressuskrá vm. Við støðið í hesum er Posta og Posteftirlitið

komin ásamt um at ikki gera broytingar í konsessiónum, men heldur leingja verandi konsessiónum óbroytta í 2 ár. Posteftirlitið hevur sent Vinnuáráðnum tilmælið hesum viðvíkjandi.

Í samband við at útberingartýtleikin er broyttur hevur Posta eisini gjørt íløgu í nýggja góðskustýringarskipan til innanlands góðskustýring. Talan er um eksterna skipan, ið virkar óheft at Posta. Skipanin er við at verða implementera. Posta skal innan 1. mars 2011 senda ársfrágreiðing sbrt. § 10 í konsessiónum og Posteftirlitið fer tá fyrstu frágreiðing um góðskumiðini sett í § 6, stk. 4 og 5.

Kunngerð um postkassar v.m

Tann 1. mars 2006 var nýggj kunngerð um postkassar, postrivur og postkassastøðir sett í gildi. Hóast flest øll fingur síni postkassa- og postrivuvíðurskifti í rættlag sbrt. krøvunum í kunngerðini, hava tað undanfarin ár verið nakrar kærur árliga til Posteftirlitið frá borgarum um tvídráttir, ið stóðust av kunngerðini. Í 2009 ella 2010 vóru tó ongar kærur hesum viðvíkjandi. Hetta er kanska ein ábending um at tillagingartíðin er av, og at borgararnar havið tikið til sín treytirnar, ið eru settar í kunngerðini.

Viðskiftatreytir frímerkir

Posta broytti í byrjanini av mars 2009 viðskiftatreytir sínar viðvíkjandi frímerkjum. Gjörður er ein sölulisti yvir frímerkir, og ásett er í viðskiftatreytunum, at frímerkir, ið ikki eru á sölulistanum, kunnu ikki nýtast til postflutning. Nakrir borgarar/kundar vendu sær til Posteftirlitið og vístu sína ónøgd við hesa í broyting.

7

Posteftirlitið kannði málið neyvari fyri at meta um, um umrødda broyting í viðskiftatreytunum var fevnd av eftirlitsskylduni hjá Posteftirlitinum. Sbrt. postvirksemislógini § 3, stk. 4 hevur landið einkarrætt at geva út frímerki. Sbrt. § 8, stk. 3 er landsstýrismaðurin heimilaður at veita loyvi til postflutning umframt onnur rættindi sbrt. § 3, stk. 4-6. Landsstýrismaðurin hevur í § 2, nr. 2 í konsessiónum til P/F Postverk Føroya veitt Postverk Føroya loyvi at geva út frímerki. Postvirksemislógin ella reglur, ásettar við heimild í lógini, regulera annars ikki útgávu, sølu o.a. av frímerkjum. Posteftirlitið avgjörði ikki at gera meira við ítøkiligu broytingina í viðskiftatreytunum. Avgjörðirnar hjá Posteftirlitið vóru í tveimum førum kærðar til Vinnukærunevndina. Í báðum førum fingur kærararnir ikki viðhald í teirra kærum.

Annað

Posteftirlitið fekk í januar 2010 eina klagu frá einum vinnukunda um at Posta hevði hækkað kostnaðin fyri fluting av bløðum til útlandið yvir 50 % í einum, umframt at viðkomandi kundi ikki frammanundan hevði fingið nakra kunning um hetta. Posteftirlitið viðgjörði kærana og kom til tað niðurstøðu at kærararnir ikki fingur viðhald í teirra kærum.

Harumframt hevur Posteftirlitið havt onnur mál til viðgerðar sum liður í dagliga eftirlitsvirkseminum.

6. Altjóða samstarv

Altjóða virkseimið á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipa heimspostvirksemi, taka vanliga fleiri ár. Í evropeiskum høpi er

postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conférence Européenne des Administrations des Postes et des Télécommunications) innan CERP (Committee of European Postal Regulators).

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaðan á sáttmálar millum fullveldisríki, men Føroyum stendur í boði at luttaka saman við Danmark.

Posteftirlitið hevur tó nakað av samstarvi við norðurlendsku posteftirlitini.